ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)
z 5. októbra 2004 *

Vo veci C-442/02,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Conseil d'État (Francúzsko) zo 6. novembra 2002 a doručený Súdnemu dvoru 5. decembra 2002, ktorý súvisí s konaním:

CaixaBank France

proti

Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

za účasti:

Banque fédérale des banques populaires a i.,

* Jazyk konania: francúzština.

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, J. N. Cunha Rodrigues (spravodajca), sudcovia R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, R. Silva de Lapuerta a K. Lenaerts,

generálny advokát: A. Tizzano,
tajomník: M. Múgica Arzamendi, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. novembra 2003,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— CaixaBank France, v zastúpení: M. Dany, avocat, a G. Castello, administrateur directeur général,

— Banque fédérale des banques populaires a i., v zastúpení: A. Barav, avocat a barrister,

— Francúzska republika, v zastúpení: R. Abraham, G. de Bergues, D. Petrausch a F. Alabrune, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. Patakia a G. Zavvos, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 25. marca 2004,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 43 ES.

Vnútroštátny právny rámec

2 Článok L. 312-3 menového a finančného zákonníka v znení, ktoré sa vzťahovalo na danú vec, stanovuje:

„Pokiaľ nie je ustanovené niečo iné, každej úverovej inštitúcii, ktorá prijíma od verejnosti vklady na bežné účty alebo na účty viazané na menej ako päť rokov, sa zakazuje úročiť tieto vklady úrokovou sadzbou, ktorá by presahovala úrokovú sadzbu stanovenú nariadením Comité de la réglementation bancaire et financière (výbor pre bankovú a finančnú reguláciu) alebo ministrom hospodárstva."

3 Nariadenie výboru pre bankovú a finančnú reguláciu č. 86-13 schválené vyhláškou ministra hospodárstva a financií zo 14. mája 1986 (JORF z 15. mája 1986, s. 6330) zakazuje úročenie bežných účtov.

4 Uvedený zákaz sa vzťahuje na bežné účty vedené v eurách, ktoré si otvorili francúzski rezidenti bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

5 CaixaBank France (ďalej len „CaixaBank"), spoločnosť založená podľa francúzskeho práva so sídlom vo Francúzsku, ktorá je dcérskou spoločnosťou Caixa Holding založenou podľa španielskeho práva, ktorej sídlo sa nachádza v Španielsku a ktorá vlastní podiely podnikateľskej skupiny Caixa v úverových inštitúciách usadených pod týmto menom v Španielsku a v iných krajinách Európskej únie, ponúka od 18. februára 2002 vo Francúzsku bežný vkladový účet s úrokovou sadzbou 2 % pri minimálnom zostatku 1 500 eur. Banková a finančná komisia rozhodnutím zo 16. apríla 2002 na jednej strane zakázala CaixaBank uzatvárať s francúzskymi rezidentmi nové dohody o bežných účtoch s úročením vedených v eurách a na druhej strane jej prikázala vypovedať tie ustanovenia už uzatvorených zmlúv, ktoré predvídali úročenie takýchto účtov.

6 CaixaBank podala proti tomuto rozhodnutiu dovolanie kasačného charakteru na Conseil d'Etat (Štátna rada), ktorá rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. V situácii, keď smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES z 20. marca 2000 o tejto otázke mlčí, je zákaz členského štátu adresovaný bankovým

inštitúciám, ktoré sú riadne usadené na jeho území, úročiť bežné vkladové účty a iné vklady, zásahom do slobody usadiť sa?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, aká je povaha dôvodov všeobecného záujmu, na ktoré by sa bolo prípadne možné odvolať, aby sa takýto zásah odôvodnil?"

O prejudiciálnych otázkach

7 Hneď úvodom je vhodné poznamenať, že Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES z 20. marca 2000 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií (Ú. v. ES L 126, s. 1) sa v takých prípadoch ako vo veci samej neuplatňuje, pretože sa okrem iného netýka obmedzení usadenia sa spoločností, ktoré tak ako CaixaBank využívajú právo usadiť sa v členskom štáte ako dcérske spoločnosti úverových inštitúcií usadených v iných členských štátoch.

8 Vnútroštátny súd sa svojimi otázkami v podstate pýta, či je právna úprava členského štátu zakazujúca úverovej inštitúcii, ktorá je dcérskou spoločnosťou spoločnosti iného členského štátu, úročiť bežné vkladové účty vedené v eurách, ktoré si otvorili rezidenti prvého daného členského štátu, v rozpore s článkom 43 ES.

9 Právo usadiť sa zakotvené v článku 43 ES v spojení s článkom 48 ES sa priznáva tak fyzickým osobám, štátnym príslušníkom členského štátu, ako i právnickým osobám v zmysle článku 48 ES. S výhradou stanovených výnimiek a podmienok zahŕňa právo začať a vykonávať všetky druhy samostatne zárobkových činností, ako aj zakladanie

a vedenie podnikov, vytváranie obchodných zastúpení, organizačných zložiek alebo dcérskych spoločností (pozri najmä rozsudok z 11. mája 1999, Pfeiffer, C-255/97, Zb. s. I-2835, bod 18).

10 Právna situácia spoločnosti akou je CaixaBank patrí do oblasti pôsobnosti práva Spoločenstva na základe ustanovení článku 43 ES.

11 Článok 43 ES ukladá odstránenie obmedzení slobody usadiť sa. Za takéto obmedzenia treba považovať všetky opatrenia, ktoré zakazujú výkon tejto slobody, bránia mu alebo ho robia menej príťažlivým (pozri najmä rozsudky z 30. novembra 1995, Gebhard, C-55/94, Zb. s. I-4165, bod 37; z 1. februára 2001, Mac Quen a i., C-108/96, Zb. s. I-837, bod 26, a zo 17. októbra 2002, Payroll a i., C-79/01, Zb. s. I-8923, bod 26).

12 Taký zákaz úročenia bežných účtov, aký stanovuje francúzska právna úprava, je pre spoločnosti z členských štátov iných ako Francúzska republika vážnou prekážkou výkonu ich činností vo Francúzskej republike prostredníctvom dcérskej spoločnosti, ovplyvňujúcou ich prístup na trh. Z tohto dôvodu tento zákaz predstavuje obmedzenie v zmysle článku 43 ES.

13 Uvedený zákaz totiž prekáža úverovým inštitúciám, dcérskym spoločnostiam zahraničných spoločností, pri zhromažďovaní kapitálu od verejnosti tým, že im odníma možnosť ponúkať prostredníctvom úročenia bežných vkladových účtov účinnejšie konkurenčné podmienky voči tradičným úverovým inštitúciám usadeným v hostiteľskom členskom štáte, ktoré majú širokú sieť pobočiek a vďaka tomu i lepšie možnosti zhromažďovania kapitálu od verejnosti ako uvedené dcérske spoločnosti.

14 Pokiaľ úverové inštitúcie, dcérske spoločnosti zahraničných spoločností, hľadajú možnosti vstupu na trh členského štátu, jednou z najúčinnejších metód na tento účel je ponúkanie konkurenčných podmienok prostredníctvom úročenia bežných vkladových účtov. Uvedený zákaz teda sťažuje prístup týchto inštitúcií na trh.

15 Hoci francúzska vláda na pojednávaní tvrdila, že existujú formy účtov porovnateľné s bežnými účtami, ako napríklad účty s viazanosťou 15 dní, na ktoré sa nevzťahuje zákaz úročenia a ktoré prispeli k tomu, aby úverové inštitúcie ako CaixaBank mohli pri výbere vkladov od verejnosti ponúkať konkurencieschopné podmienky v porovnaní s francúzskymi úverovými inštitúciami a zvýšiť si tak svoje podiely na trhu vo Francúzsku, táto istá vláda pripustila, že tieto účty na rozdiel od bežných účtov neumožňujú používanie bankových kariet alebo šekov. Sporný zákaz preto predstavuje pre úverové inštitúcie ako CaixaBank prekážku pri zhromažďovaní kapitálu od verejnosti, pričom túto prekážku nemožno napraviť existenciou iných foriem účtov, pri ktorých sa poskytujú výnosy z vkladov.

16 Obmedzenie výkonu a rozvíjania činností uvedených dcérskych spoločností, ktorého pôvodom je sporný zákaz, je o to významnejšie, že je nesporné, že prijímanie vkladov od verejnosti a poskytovanie úverov sú základnými činnosťami úverových inštitúcií (v tomto zmysle pozri článok 1 bod 1 a prílohu 1 smernice 2000/12).

17 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že pokiaľ sa tak ako vo veci samej takéto opatrenie vzťahuje na akúkoľvek osobu alebo podnik vykonávajúce činnosť na území hostiteľského členského štátu, možno ho odôvodniť, ak zodpovedá naliehavým dôvodom všeobecného záujmu za podmienky, že je spôsobilé zaručiť uskutočnenie cieľa, ktorý sleduje, a že nezachádza nad rámec toho, čo je potrebné na jeho dosiahnutie (pozri najmä rozsudok zo 4. júla 2000, Haim, C-424/97, Zb. s. I-5123, bod 57; Mac Quen a i., už citovaný, bod 26, a z 15. januára 2002, Komisia/Taliansko, C-439/99, Zb. s. I-305, bod 23).

18 Preto je vhodné skúmať, či dôvody, ktoré uvádza francúzska vláda, zodpovedajú týmto kritériám.

19 Ako dôvody obmedzenia slobody usadiť sa vyplývajúceho zo sporného ustanovenia francúzska vláda uviedla ochranu spotrebiteľov, ako aj podporu strednodobého a dlhodobého sporenia.

20 Zákaz sporný vo veci samej je podľa nej potrebný predovšetkým na zachovanie bezodplatnosti základných bankových služieb. Zavedenie úročenia bežných vkladových účtov by podstatne zaťažilo prevádzkové náklady bánk, ktoré by v rámci kompenzácie zvýšili fakturáciu a tarifikáciu rôznych bankových služieb, ktoré sa v súčasnosti poskytujú bezodplatne a medzi ktoré patrí najmä vydávanie šekov.

21 Je však vhodné uviesť, že hoci ochrana spotrebiteľa patrí medzi naliehavé požiadavky spôsobilé odôvodniť obmedzenie základnej slobody zaručenej zmluvou ES, zákaz sporný vo veci samej zakladá dokonca aj za predpokladu, že v konečnom dôsledku predstavuje pre spotrebiteľa určité výhody, opatrenie zachádzajúce nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie uvedeného cieľa.

22 Aj za predpokladu, že zrušenie zákazu úročenia bežných účtov nevyhnutne spôsobí spotrebiteľovi zvýšenie ceny základných bankových služieb alebo fakturáciu šekov, by sa totiž mohlo uvažovať o tom, že sa spotrebiteľovi umožní zvoliť si buď bežný účet bez úročenia a zachovanie bezodplatnosti určitých základných bankových služieb, alebo bežný účet s úročením, pričom úverová inštitúcia bude mať možnosť spoplatniť služby, ktoré boli dovtedy bezodplatné, ako napríklad vydávanie šekov.

23 Pokiaľ ide o úmysel francúzskej vlády podnecovať dlhodobé sporenie, je vhodné uviesť, že hoci zákaz úročenia bežných účtov môže iste stimulovať strednodobé a dlhodobé sporenie, stále zostáva opatrením zachádzajúcim nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie tohto cieľa.

24 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je vhodné odpovedať na prejudiciálne otázky tak, že právna úprava členského štátu zakazujúca úverovej inštitúcii, ktorá je dcérskou spoločnosťou spoločnosti iného členského štátu, úročiť bežné vkladové účty vedené v eurách, ktoré si otvorili rezidenti prvého daného členského štátu, je v rozpore s článkom 43 ES.

O trovách

25 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné výdavky ako výdavky uvedených účastníkov, ktoré vznikli v súvislosti s podaním pripomienok Súdnemu dvoru, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Právna úprava členského štátu zakazujúca úverovej inštitúcii, ktorá je dcérskou spoločnosťou spoločnosti iného členského štátu, úročiť bežné vkladové účty vedené v eurách, ktoré si otvorili rezidenti prvého členského štátu, je v rozpore s článkom 43 ES.

Podpisy